

Hallis jula!

Kui armas oli sinult kirje saada! Südamlik tere eest! ja südamlik tere su perele tervituste eest! Kas jään käib juba koolis? Ja järi on kindlasti kasunud juba suureks poisiks.

Sa vabandad, et ma olen ehk liiga kaua lasknud Sind kirja oodata. Aga juba see aeg ei lähe, ei märkagi kui nõdal jälle mööda. Njah - isiti vältis aega, et üle joo uude elada, et lugu su kirja, aga oleid nüi kaugel. Esiteks on ju vaja mõtetis jääda alakorra peremeheks, lenda puudustest aikkunst, lootusetusest lootuse-teri, siis ehk mõndagi teastub ka realsuses. Kuigi on siinamaks sooviks näha Sind palgest palgeste, rõõmsama siiski, et kirja sõna võib olla meil ühendavaks lihts.

Ei mäletagi, millal see oli kui üksteist viinuti nägime. Oli vist kunagi enne Tallinna suupõnnitumust. Sellest aast tulin tere nahaga välja seekord - ime küll! Mõne päeva pärast kolisime maale - maja kus elamine oli ilua akendite ja palmud ju mõtet väikese lapsega linnas allas. Elamine mehe vanemate kodus Härtsjärve ääres. Mies jäi linna. Sõitis maale vaid puhapäeviti.

Atrastostime, et eluult end uueks kätte ei anna. Kuid sakslased olid ju ka äelad võimasel ajal ja meil palmud jalgealune kuigi kindel. Ja oli ehk suurem patriat kui mina. Tasuks sai testi rapi oma haa-kirile risti asemeli.

Vahepeal oli mees hankinud erakueerimise loa Soome. Tahtsime Soome kaudu Rootsi jõuda. Siis tuli aga see neetud raha ja seega oli kriis sellel plaanil. Sa mäletad ehk, et linn seisis Emajõe taga, umbes kümme aega. See oli rask 8 km (!) mu peatuskohast.

Isal õhtul seadistatavalt, et juhul kui renolosed
öösel lähimuvorad, sü hüppan Ainiga jalgrattale
ja sõidan Tallinna poole kõrvalini teid mööda.
Tundstu heasti sealt maastikku ja metsateid.

Süis ühel hommikul septembri lõpul (19. sept.) tuli
mu mees Tallinnast jalgrattal - teisi liikumisvõi-
malusi ei olnud ja teatas, et kahe tule asuda,
sest sakslased hakkavad välja kolima. Meie maal
seda veel ei teadnud, asustame kahe Tallinna poole
sõitma - jälle müüdisi jalgratast. Maal ei üt-
nud me kellelegi midagi kuhu kavatsime minna.
Sõitsime esiti kõrvalini teid mööda, sest sõja tegevus
mu mehe kodukohas oli tänu hoos. Kui Narde
poole jõudime, tulime välja suurele teele ja
satsime juhuslikult ühe veoautoga Tallinna.

Tallinnas läks paar päeva aega enne kui Tallinna
satsime. Sõitsime Tallinnast ära neljopäeva hommikul,

21. sept. 1944, ühes "Võiekspardi" vahuga. Autoga
sõitsime üle Virtsu Saaremaale ja sealt asustime
Laimjala ühele vanale purjekale, mille nimel
oli "Helena". Seal oli ääri vaevalt, ainult uus
ja tugev mootor oli seal. Paljust lätend panna
tagant, ei julgenud sellises logas merel asuda.
Kuid meie eeldasime võrdselt elada kui ei
elada terroris, kättemaksu ja ähvarduste all.
Äiti oli see püüdnud Ainiga pärast. Meie endi
jooks alles jätkunud viimasest kuulist aabr-
rist. Halme õo-päevase tormi käes viitutamise järel
jõudime Rootsi 26. sept. 1944. Olime õnnelikult
pääsemise üle. Kuid süis hakkas mu mees tundma
häireid kõhus, oli kõhukinnitus, iivutus, väikesed valud.
Ta oli muuseas jäänud väga kõhuks viimase ajal.
Kuid need jõngutused! Asi läks nii kaugel, et 1. nov
1944 tuli asuda haigemajas ja seal avastati, et tal oli
karrapa (mis oli tõselt raskus!), jämesoolis. Oli juha
hilja, et päästa ta elu. Kuuenädalase haiglas oleku
järel ta lihtsalt nälgis surmaks. See masendav näha mi-
nust kuivamas. Viimased kaks nädalat oli igal öösel
ta juures - ta ei alnud enam täie mõistuse juures kun-
ni viimaks kehtus raskelt. Samaaegselt oli Aru laagris
tuulerõugeis. Sa võid süis aimata, mis must päev jäi.
Mõnikord on kergem surra kui elada. Kuid kellel antud
elada, need peavad elama, jervet ja elusõulist elu.

21. sept. 1944. Tallinnast Tallinnasse

Kui talusid aast lõpu naatada, kui võltsid teie praegu. Mu mees
ja mina, kes olid süis jäänud. Kuid. Kuid meid süis
hüüdi ta elust ja sõjast. Meie mehed ja naised. Meie mees
meie mees mees mees. Sinu mees. Alor.